

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2023-830989151
DOS-2007-0007700

Bijlagen
3

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Aanbieding adviezen Ecologische Autoriteit – natuurdoelanalyses Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

Geachte Statenleden,

In 2019 heeft de Raad van State de Programmatische Aanpak Stikstof buiten werking gesteld, omdat daarmee de instandhoudingsdoelen van de natuur in gevaar kwamen. Sindsdien werkt het Rijk met de provincies aan een aanpak die leidt tot natuurherstel en stikstofreductie om zo ook weer ruimte te creëren voor vergunningverlening activiteiten die stikstofuitstoot genereren. Om te bepalen wat er (wettelijk gezien) nodig is aan natuurrealisatie en natuurherstel heeft Zuid-Holland als eerste provincie natuurdoelanalyses opgesteld, deze vormen een belangrijke basis voor het gebiedsproces en zijn vorig jaar met u en de gebiedspartners gedeeld en voor onafhankelijke toetsing aan de Ecologische Autoriteit voorgelegd.

Op 31 maart jl. heeft de Ecologische Autoriteit (EA) haar eerste inhoudelijke adviezen over natuurdoelanalyses (NDA's) gepubliceerd voor twee stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland: Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. Deze NDA's laten zien hoe het gaat met de kwaliteit van de natuur in Natura-2000 gebieden. De analyses vormen het uitgangspunt voor het nemen van natuurherstelmaatregelen en worden uitgewerkt in de gebiedsplannen voor het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de Natura 2000-beheerplannen.

De hoofdboodschap van de EA 'Beter inzicht nodig, maar wacht niet met maatregelen voor herstel natuurgebieden' onderschrijven wij. Op basis van de adviezen van de EA vullen we de NDA's aan. En via onderzoek en monitoring blijven we leren. Conform het advies van de EA zetten we in op 'spijtvrije' maatregelen voor natuurherstel, zoals bijvoorbeeld het verbeteren van de waterkwaliteit, het optimaliseren van het waterpeil, het verlagen van de stikstofbelasting en het doorzetten van bestaand natuurbeheer. Zo voorkomen we dat de natuur verder achteruitgaat en het in de toekomst moeilijker wordt om de natuurdoelen te halen. Dit zijn maatregelen die ook van belang zijn voor de overige ZH-PLG doelen.

De adviezen van de EA zijn te vinden op [de website](#) van de ecologische autoriteit. Hieronder vindt u de belangrijkste adviezen met onze duiding en onze vervolgstappen.

- De keuze voor een theoretisch afwegingskader als oplossing voor het (nog) ontbreken van kwantificeerbare natuurdoelen wordt gewaardeerd door de EA. Het feit dat er door het Rijk

nog geen richtinggevende kwantitatieve natuurdoelen per provincie zijn bepaald maakt het lastig om te bepalen wanneer we de natuurdoelen bereikt hebben. Dit is een handicap bij het opstellen van de NDA's. Wij hebben dit in de natuurdoelanalyses ondervangen door, op basis van de huidige landelijke doelen, de afgeleide (tijdelijke) Zuid-Hollandse doelen te bepalen. Deze hebben geen formele status en zijn puur bedoeld als werkhypothese ten behoeve van de NDA's, totdat de definitieve, kwantitatieve doelen door LNV worden vastgesteld. De EA beschouwt deze tijdelijke doelen als een nuttige kwantitatieve werkhypothese.

- In de NDA's zijn geen expliciete referentiewaarden opgenomen. De EA adviseert dat wel te doen. Het belang hiervan is dat getoetst kan worden of wordt voldaan aan het verslechteringsverbod ten opzichte van het moment van aanmelding door het Rijk bij de EU van het gebied als speciale beschermingszone. De EA noemt historische bronnen en kennis van gebiedsbeheerders. Die gegevens verwerken we in de analyse.
- Op sommige onderdelen is nader onderzoek nodig om de juiste natuurherstelmaatregelen te formuleren. De EA onderschrijft de voorgestelde onderzoeksmaatregelen uit de NDA en adviseert enkele aanvullingen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om nadere onderbouwing van de effectiviteit van een aantal maatregelen, waarbij ook de robuustheid van de maatregelen in het licht van klimaatverandering beschouwd moet worden. De EA vraagt ook om aan te geven hoe de uitvoering van de maatregelen geborgd kan worden, wie daarvoor verantwoordelijk is, en op welke termijn de maatregelen uitgevoerd kunnen worden. Niet alles kan in deze fase al voor 100% uitgewerkt worden, deels is dit onderdeel van het gebiedsproces. We nemen zoveel als mogelijk mee bij de verwerking van de adviezen.
- De zaken die met voorrang opgepakt moeten worden hebben wij in beeld en worden meegenomen in de brede afweging van de gebiedsprocessen. De EA benoemt dat een aantal knelpunten voor het halen van de doelen in deze gebieden evident is en het uitstellen van maatregelen het halen van doelen kan bemoeilijken. Ze roept op om de maatregelen waarvan zeker is dat ze nodig zijn, en waarvan de ecologische risico's nihil zijn, spoedig uit te voeren. Hieronder beschrijven wij voor de twee gebieden hoe we daar mee omgaan.
 - In Nieuwkoopse Plassen worden de volgende zaken door de EA genoemd als voorbeelden van zaken die met voorrang aangepakt moeten worden: het verbeteren van de waterkwaliteit, het terugdringen van de onderbemalingen en het verlagen van de stikstofdepositie. Wij onderschrijven de urgentie van deze maatregelen. In Nieuwkoopse Plassen zijn afgelopen jaren diverse maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren, waaronder defosfatering van het inlaatwater, afkoppelen van de Noordse Buurt en isolatie van de Meijegraslanden. De waterkwaliteit is hierdoor al sterk verbeterd, maar voor het volledig halen van de natuurdoelen is 'fine tuning' nodig. Op dit moment is een project in voorbereiding om het deelgebied "de Pot", waar grote vogelkolonies zorgen voor zeer voedselrijk water, af te sluiten van de rest van het gebied. In het ZH-PLG wordt onder andere gekeken naar maatregelen voor stikstofreductie. Er loopt onder andere een gezamenlijk traject met boeren in de omgeving waarin wordt onderzocht hoe het effect van stikstofreducerende maatregelen kan worden geborgd, en alternatieve

- verdienmodellen voor boeren worden onderzocht. Ten aanzien van de onderbemalingen gaan we onderzoeken hoe onderbemaling, waterpeilen en bodemdaling zich tot elkaar verhouden in relatie tot natuurontwikkeling en het huidige, agrarisch gebruik.
- In Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein noemt de EA de volgende voorbeelden van zaken die prioritair zijn: het optimaliseren van het waterpeil (hoogte en dynamiek), het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit, het verlagen van de stikstofdepositie en het verminderen van de afkalving van de oevers. Hoogheemraadschap van Rijnland heeft recent een studie afgerond voor Polder Stein, waaruit adviezen volgen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Dit advies vormt de basis voor het verder uitwerken van maatregelen. Staatsbosbeheer, waterschap en de provincie zijn in overleg over peilbeheer, het stabiliseren van de oevers en verbeteren waterkwaliteit, zodat hiervoor binnenkort subsidies kunnen worden aangevraagd.
 - Landelijk wordt gewerkt aan de uniformiteit in beoordeling en monitoring. Ook als provincie zijn wij bezig met aanvullend onderzoek om hier een verbeterlag te maken. Dit sluit aan bij de opmerking van de EA dat een kennis- en monitoringsprogramma nog aan de natuurdoelanalyse zou moeten worden toegevoegd. Dit is volgens de EA nodig om kennislacunes, onzekerheden en resterende knelpunten weg te nemen. Monitoring is nodig om de effectiviteit van getroffen maatregelen te meten en zo nodig bij te sturen. Aanvullend op ons huidige natuurmonitoringsprogramma loopt er al een opdracht om de monitoring van de Natura 2000-gebieden te evalueren en waar nodig aan te vullen. Dit sluit ook aan op een landelijk traject (Business Case Monitoring) dat al loopt om de monitoring te verbeteren. Uiteindelijk zullen wij de monitoring op gebiedsniveau specifiek uitwerken en vastleggen in de Natura 2000-beheerplannen.

Toelichting: werkwijze Ecologische Autoriteit

Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein en ook Meijndel & Berkheide hoorden bij de eerste serie NDA's die door de EA zijn beoordeeld. Na opsturen van de NDA's, inclusief onderliggende rapporten, stelt de EA een commissie samen van experts. Deze hebben geen directe banden met het betrokken gebied. Voor onze gebieden kwamen de experts daarom voornamelijk uit Noord- en Oost-Nederland. De experts krijgen enkele weken de tijd om de NDA's te lezen.

Vervolgens worden door de EA een aantal vragen gesteld. Deze vragen worden tijdens een veldbezoek (halve dag inclusief bespreken vragen) besproken. Bij het veldbezoek zijn -op verzoek van de EA- de provincie(s), de terreinbeheerders, het waterschap, en soms het adviesbureau als opsteller van de NDA aanwezig. De vragen waren vooral verdiepend van aard, maar hebben ook betrekking op het proces van totstandkoming van de NDA's. Op basis hiervan stelt de EA een concept-advies op dat met de provincie en soms het adviesbureau als opsteller van het Natura 2000-beheerplan wordt besproken. Daarbij komen inhoud, proces en het vervolg richting ZH-PLG-gebiedsprocessen aan de orde. Tot slot wordt het eindadvies met onderliggende documenten en persbericht door de EA op haar website gepubliceerd.

Hoe nu verder?

De adviezen van de EA gaan we verwerken, zoals hierboven aangegeven. Hiervoor stellen we een plan van aanpak op, waarbij we per punt aangeven hoe we het gaan oppakken. Dit plan van aanpak zal ook met de gebiedspartijen gedeeld worden.

Parallel hieraan zullen we, in lijn met het advies, werk maken van het treffen van de spijtvrije maatregelen en het uitzetten van onderzoeken voor het vullen van kennislacunes. Deels is dit overigens al ingezet, via bijvoorbeeld het uitvoeringsprogramma natuur. Maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor de omgeving, worden via het gebiedsproces afgestemd met relevante betrokken partijen, waaronder ook de agrariërs in het gebied.

In de komende periode krijgen we ook de EA-adviezen van de overige stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden, waarbij die van de duingebieden Meijndel & Berkheide en Coepelduynen al op 17 april zijn gepubliceerd. We verwachten dat de nog te ontvangen adviezen grotendeels in lijn zullen liggen met de twee adviezen die nu voorliggen. Mochten ze afwijken, dan zullen we u hierover informeren.

De NDA's en de adviezen van de EA bevatten veel informatie. Wij kunnen ons voorstellen dat u behoefte heeft aan meer informatie of antwoorden op specifieke vragen. Hierin kan desgewenst voorzien worden via een technische sessie of veldbezoek.

Bijlagen

De twee adviezen en de natuurdoelanalyses zijn te vinden via de volgende links:

- [Advies](#) over de Natuurdoelanalyse Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein
- [Advies](#) over de Natuurdoelanalyse Nieuwkoopse Plassen en De Haeck
- [Natuurdoelanalyses](#) van de provincie Zuid-Holland

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. J. Smit

drs. M.J.A. van Bijnen MBA